

Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS

Μαμάη 3^Α, 10440, Αθήνα

Tel./Fax: 210-8228795

E-mail: info@medsos.gr

Website: www.medsos.gr

Αποτελέσματα Έρευνας Απο-Τιμώντας το Νερό

Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS

Αποτελέσματα της έρευνας που διεξήγαγε το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS σε 11 μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας για την οικιακή χρήση του νερού.

Ευχαριστούμε θερμά όλους τους πολίτες που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο, τους εθελοντές του Δικτύου ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS που το προώθησαν και τους φορείς που υποστήριξαν την έρευνα είτε εντάσσοντάς την στις ιστοσελίδες τους, είτε εκτυπώνοντας και διανέμοντας ερωτηματολόγια στους δημότες τους, είτε παρακινώντας τους πολίτες να το συμπληρώσουν (Αναλυτικά οι φορείς παρουσιάζονται στο Παράρτημα II).

Ιδιαίτερες ευχαριστίες θέλουμε επίσης να απευθύνουμε στον κ. Παναγιωτάκη Άγγελο που σχεδίασε την ηλεκτρονική μορφή του ερωτηματολογίου και τον κ. Καραμολέγκο Μανώλη που εκπόνησε τη στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων.

Περιεχόμενα

Κατάλογος Διαγραμμάτων	2
Κατάλογος Πινάκων	3
Εισαγωγή.....	4
Γενικά Συμπεράσματα	4
Δείγμα ανά πόλη.....	6
Δημογραφικά Στοιχεία.....	7
Στοιχεία για την κατοικία.....	7
Χρήση νερού στο σπίτι.....	8
Ατομική Συμπεριφορά	10
Ενημέρωση.....	12
Γενικές ερωτήσεις.....	13

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1. Μορφωτικό επίπεδο.....	7
Διάγραμμα 2. Συσκευές χρήσης νερού	8
Διάγραμμα 3. Συσκευές θέρμανσης νερού	8
Διάγραμμα 4. Κατανάλωση νερού σε κυβικά	9
Διάγραμμα 5. Ποσό πληρωμής σε ευρώ	9
Διάγραμμα 6. Αξιολόγηση κατανάλωσης στην οικία (εσωτερικοί & εξωτερικοί χώροι)	10
Διάγραμμα 7. Αξιολόγηση της ποιότητας του νερού της περιοχής τους	11
Διάγραμμα 8. Χρήση του νερού της βρύσης για πόση/μαγείρεμα	11
Διάγραμμα 9. Εφαρμογή μέτρων εξοικονόμησης στην οικία.....	11
Διάγραμμα 10. Αιτίες αποτροπής εφαρμογής μέσων εξοικονόμησης στην οικία	12
Διάγραμμα 11. Επάρκεια ενημέρωσης συμμετεχόντων	12
Διάγραμμα 12. Γνώση για την προέλευση του νερού που τρέχει από τη βρύση τους	13
Διάγραμμα 13. Επάρκεια ή ανεπάρκεια νερού στην περιοχή τους.....	13
Διάγραμμα 14. Το νερό ως αγαθό.....	14
Διάγραμμα 15. Τιμολόγηση νερού	14
Διάγραμμα 16. Αποδοχή/μη αποδοχή χρηματικής επιβάρυνσης για την αποκατάσταση δικτύων και διαρροών, την ανακύκλωση-επαναχρησιμοποίηση, κτλ	15

Διάγραμμα 17. Αποδοχή κλιμακωτής χρέωσης του νερού 15

Διάγραμμα 18. Επιθυμία συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων 16

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων και ποσοστό ανά πόλη 6

Εισαγωγή

Το Δίκτυο Μεσόγειος SOS διενήργησε μια πρωτοποριακή έρευνα με τίτλο «Απο-Τιμώντας το Νερό» σχετικά με την οικιακή χρήση του νερού το διάστημα Δεκεμβρίου 2011 – Φεβρουαρίου 2012 σε 11 μεγάλα αστικά κέντρα της Ελλάδας, και πιο συγκεκριμένα σε Αττική, Βόλο, Γιάννενα, Ηράκλειο Κρήτης, Θεσσαλονίκη, Καλαμάτα, Κοζάνη, Λαμία, Ξάνθη, Πάτρα και Ρόδο. Η έρευνα βασίστηκε σε ένα ερωτηματολόγιο που απευθυνόταν στο ευρύ κοινό και σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς αποσκοπούσε στην καταγραφή της σχέσης των νοικοκυριών με τον πολυτιμότερο φυσικό πόρο και στην προώθηση, με εμπειριστατωμένα στοιχεία, των απαιτούμενων βημάτων για την ορθολογική χρήση και τη βιώσιμη διαχείρισή του.

Το ερωτηματολόγιο αναρτήθηκε ηλεκτρονικά και συμπληρώθηκε από πάνω από 1600 άτομα στις 11 πόλεις όπου διενεργήθηκε η έρευνα, αντιπροσωπεύοντας αντίστοιχο αριθμό νοικοκυριών/κατοικιών. Ο συνολικός όμως αριθμός των ερωτηματολογίων που τελικά ήταν επεξεργάσιμα ανέρχεται στα 1200. Η ανταπόκριση εκτιμάται ότι είναι ικανοποιητική, δεδομένου ότι η συμπλήρωσή του γινόταν κυρίως ηλεκτρονικά και κατά συνέπεια συγκεκριμένη μερίδα του πληθυσμού που είναι εξοικειωμένη με το διαδίκτυο είχε τη δυνατότητα να το συμπληρώσει. Εντούτοις η μικρή συμμετοχή σε κάποιες πόλεις μάς προβλημάτισε και αποτελεί στοιχείο που θα λάβουμε υπόψη στους μελλοντικούς μας σχεδιασμούς. Επιπρόσθετα, το μέγεθός του ήταν μεγάλο, γεγονός που δικαιολογεί το σημαντικό αριθμό ερωτηματολογίων που δεν ήταν πλήρως συμπληρωμένα και άρα δεν μπορούν να συμπεριληφθούν στην ανάλυση. Παρ' όλο που οι έρευνες μέσω ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου περιέχουν εν γένει μεγάλο στατιστικό ρίσκο, οι απαντήσεις καθώς και το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων, όπως φαίνεται και στη συνέχεια, έδωσαν αποτελέσματα που θεωρούνται αξιόπιστα από επιστημονικής σκοπιάς.

Η στατιστική ανάλυση έγινε με τη χρήση των στατιστικών πακέτων SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) και Minitab.

Γενικά Συμπεράσματα

Ένα πρώτο γενικό συμπέρασμα που προκύπτει από την ανάλυση των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου είναι η **ανεπάρκεια της ενημέρωσης και οι ελλείψεις γνώσεις που έχουμε σε σχέση με τον πολύτιμο αυτό φυσικό πόρο**. Παρ' όλο που οι συμμετέχοντες στην έρευνα αφιέρωσαν χρόνο για να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο και κατά συνέπεια είναι ευαισθητοποιημένοι και τους απασχολούν τα ζητήματα διαχείρισης, εντούτοις, όπως προκύπτει από τις απαντήσεις τους, δεν νοιώθουν επαρκώς ή σε βάθος ενημερωμένοι .

Το παραπάνω γεγονός αποδεικνύεται και από το γεγονός, ότι σε σημαντικό ποσοστό δηλώνουν ότι δεν γνωρίζουν από πού προέρχεται το νερό που τρέχει από τη βρύση τους, καθώς και ότι δεν ξέρουν πόσα κυβικά καταναλώνουν. Αντιστοίχως, η αξιολόγηση των χρήσεων όπου γίνεται η μεγαλύτερη σπατάλη μέσα στο σπίτι αναδεικνύει την έλλειψη γνώσης που έχουμε για το ποιες συνήθειές μας είναι οι πιο υδροβόρες. Ενδεικτικό είναι και το γεγονός, ότι, σύμφωνα με τα πορίσματα της έρευνας, οι πολίτες

θεωρούν πως η προσωπική συμπεριφορά τους επηρεάζει λίγο την κατάσταση του πόρου σε κάθε περιοχή.

Από την ανάλυση προκύπτει επίσης ότι σημαντικό ποσοστό θεωρεί ότι το τιμολόγιο του νερού είναι υψηλό, αν και στη συνέχεια δηλώνουν διατεθειμένοι να υπάρξει αναλογική αύξηση εφόσον τα χρήματα διατεθούν για τη βελτίωση των υποδομών και κατ'επέκταση τη διατήρηση και προστασία του πόρου. Εντούτοις, κατά κοινή ομολογία στην Ελλάδα το νερό είναι υποτιμημένο και η τιμολόγηση χαμηλή. Είναι αναγκαίο να ανοίξει η συζήτηση γύρω από τα ζητήματα τιμολόγησης συνολικά, έχοντας πάντα ως δεδομένο ότι η φύση του πόρου επιβάλλει να λαμβάνονται υπόψη κοινωνικά κριτήρια.

Συντριπτικό είναι και το ποσοστό εκείνων που θεωρούν ότι το νερό είναι δημόσιο, κοινωνικό αγαθό και άρα αντίστοιχα και η διαχείρισή του θα πρέπει να γίνεται από δημόσιους φορείς. Και σε αυτό έρχεται να προστεθεί ένα ακόμα εύρημα που αναδεικνύει ότι **σε συντριπτικό ποσοστό επιθυμούν να συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων** και αυτό θα πρέπει να το λάβει υπόψη της η τοπική αυτοδιοίκηση και να ξεκινήσει οργανωμένες διαδικασίες ενημέρωσης και διαβούλευσης με τους κατοίκους. Κάτι τέτοιο θα τους καταστήσει ικανούς να συδιαμορφώνουν τις πολιτικές διαχείρισης των υδάτων της περιοχής τους και συνυπεύθυνους στη διαχείριση και προστασία του πόρου.

Στη συνέχεια παραθέτουμε ανάλυση ορισμένων εκ των ευρημάτων της έρευνας. Δεδομένου ότι τα στοιχεία είναι πολλά και ιδιαίτερα ενδιαφέροντα για το σύνολο των ερωτήσεων, στο Παράρτημα Ι παρουσιάζονται οι πίνακες και τα διαγράμματα που αντιστοιχούν σε όλες τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου και δεν παρουσιάζονται στην παρούσα ανάλυση.

Δείγμα ανά πόλη

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν ανά πόλη. Ένα πρόβλημα που προέκυψε ήταν ο μικρός αριθμός συμμετεχόντων σε κάποιες πόλεις με αποτέλεσμα να μην μπορούμε να βγάλουμε ασφαλή συμπεράσματα λόγω του μικρού μεγέθους του δείγματος για τις συγκεκριμένες περιοχές. Παρ' όλα αυτά οι απαντήσεις σε αρκετά ερωτήματα, έστω και ενδεικτικές, έχουν ιδιαίτερη αξία, για το σκοπό της έρευνας.

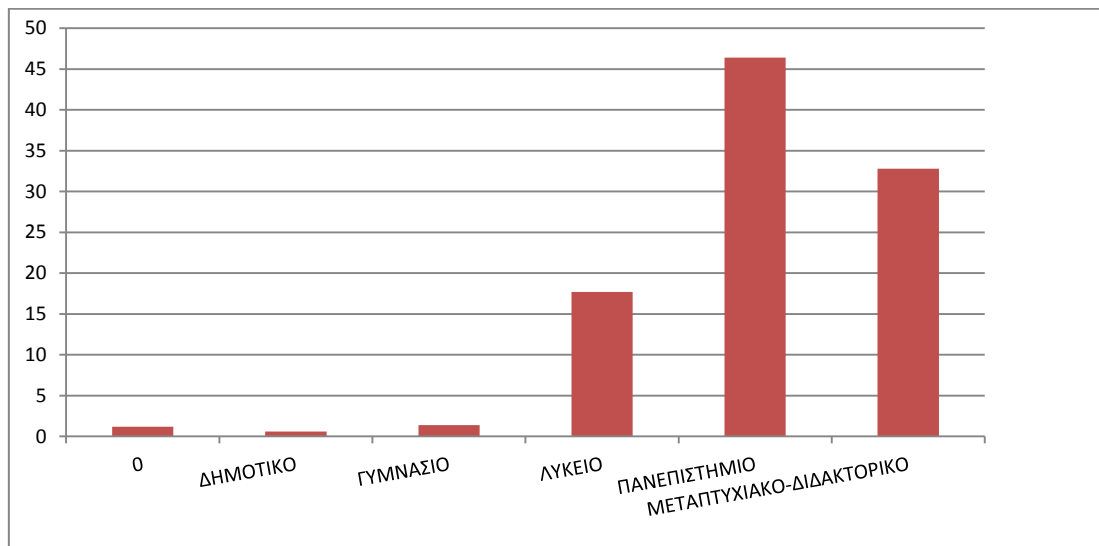
Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειώσουμε ότι στις πόλεις Ηρακλείου Κρήτης, Ρόδου, Καλαμάτας, Ξάνθης, Συκεών Θεσ/νίκης και Περιστερίου Αττικής κοινωνικοί φορείς, Δήμοι/ΔΕΥΑ και εκπαιδευτικά ιδρύματα διένειμαν και συνέλεξαν στη συνέχεια έντυπα ερωτηματολόγια. Στο Παράρτημα II παρουσιάζονται αναλυτικά οι φορείς που συνέβαλαν στην προώθηση του ερωτηματολογίου στις περιοχές τους.

Πίνακας 1. Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων και ποσοστό ανά πόλη

	Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων	Ποσοστό %
ΑΤΤΙΚΗ	479	39,9
ΒΟΛΟΣ	65	5,4
ΓΙΑΝΝΕΝΑ	21	1,8
ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	50	4,2
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	213	17,8
ΚΑΛΑΜΑΤΑ	70	5,8
ΚΟΖΑΝΗ	49	4,1
ΛΑΜΙΑ	39	3,3
ΞΑΝΘΗ	85	7,1
ΠΑΤΡΑ	35	2,9
ΡΟΔΟΣ	94	7,8
Σύνολο	1200	100,0

Δημογραφικά Στοιχεία

Στην έρευνα πήραν μέρος 640 άνδρες και 560 γυναίκες. Το 94,4% του δείγματος είναι ηλικίας 18-59 ετών, γεγονός που οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στην ηλεκτρονική μορφή του. Αντιστοίχως, όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 1, το μορφωτικό επίπεδο ήταν Ανώτατης Εκπαίδευσης σε ποσοστό σχεδόν 80%. Όσον αφορά την επαγγελματική κατάσταση το 50% περίπου των συμμετεχόντων είναι δημόσιοι ή ιδιωτικοί υπάλληλοι, ένα 12% φοιτητές/ριες και ένα σημαντικό 10,6% άνεργοι/ες.

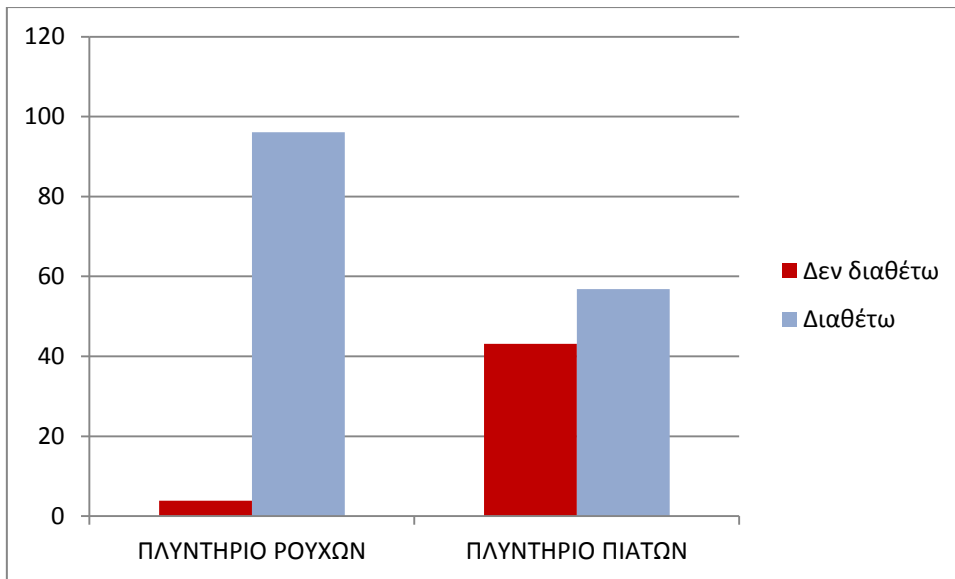
Διάγραμμα 1. Μορφωτικό επίπεδο

Στοιχεία για την κατοικία

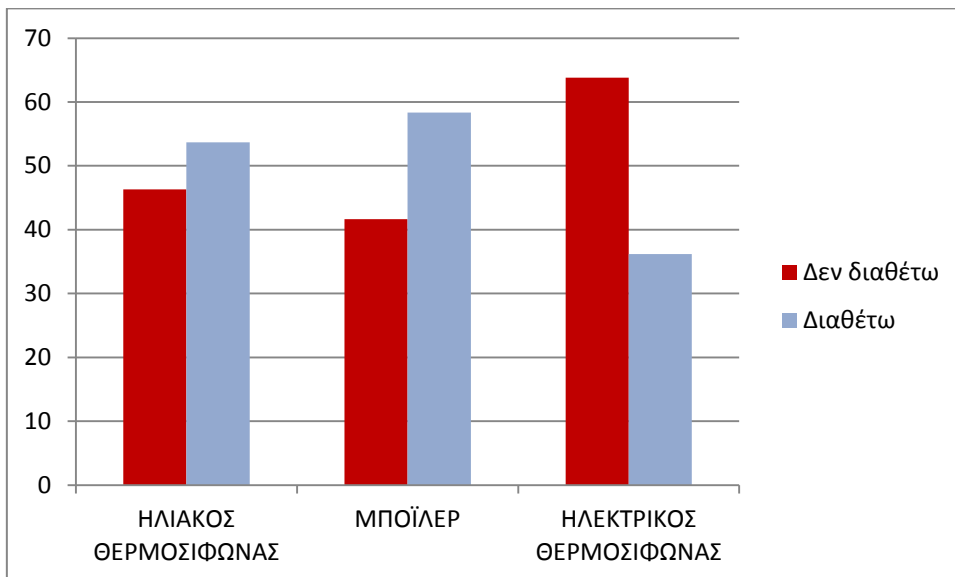
Σε ποσοστό 77,75% σε κάθε οικία κατοικούν από 2 έως 4 άτομα, ενώ στο 14,2% των κατοικιών διαμένει μόνο ένα άτομο. Υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση ανάμεσα στην ποσότητα κατανάλωσης και στον αριθμό των μελών του νοικοκυριού. Το ίδιο συμβαίνει και με τον αριθμό των παιδιών που υπάρχουν στην οικογένεια. Χαρακτηριστικό είναι ότι **όσο αυξάνεται ο αριθμός των παιδιών, και των ατόμων, τόσο περιορίζεται η κατανάλωση**. Αυτό οφείλεται στην εκ των πραγμάτων μεγάλη κατανάλωση (λόγω πολλών ατόμων στο νοικοκυριό), που συνεπάγεται και σημαντικό κόστος για το νοικοκυριό και προφανώς υπάρχει και σχετική προσοχή στη σπατάλη. Επιπρόσθετα έχει αποδειχθεί ότι υπάρχει αναλογική μείωση της κατανάλωσης σε βασικές χρήσεις όπως στην κουζίνα, το πλύσιμο ρούχων, κ.λπ. δεδομένου ότι η κατανάλωση ανά άτομο μειώνεται, όσο αυξάνονται τα μέλη της κατοικίας.

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των αποτελεσμάτων οι συσκευές κατανάλωσης/θέρμανσης νερού που έχουν στατιστικά σημαντική σχέση με την κατανάλωση είναι μόνο το πλυντήριο πιάτων και ο ηλιακός θερμοσίφωνα, ο οποίος μάλιστα έχει και θετική σχέση: όπου υπάρχει, παρατηρείται μικρότερη κατανάλωση. Ένα επίσης σημαντικό στοιχείο που προκύπτει είναι το υψηλό ποσοστό (46,3%) των κατοικιών που διαθέτουν ηλιακό θερμοσίφωνα, και η ύπαρξή του επηρεάζεται από το έτος οικοδόμησης της κατοικίας.

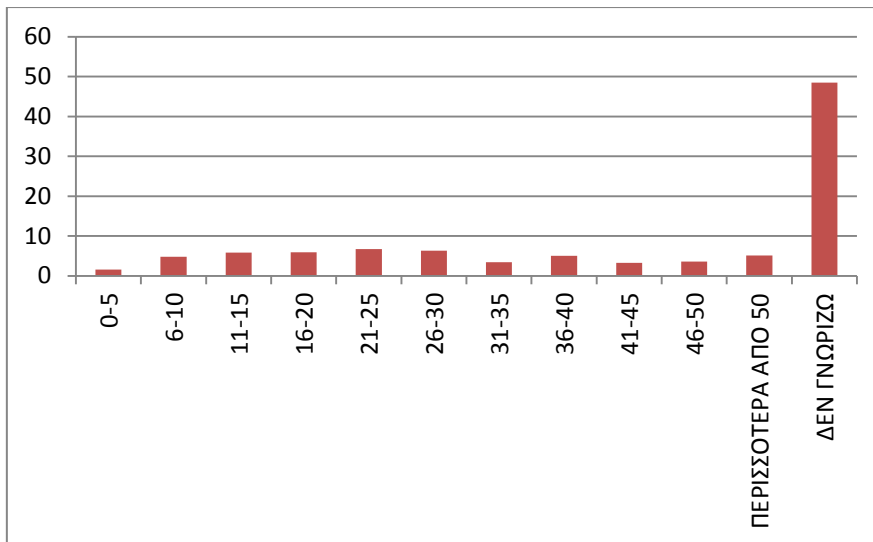
Διάγραμμα 2. Συσκευές χρήσης νερού

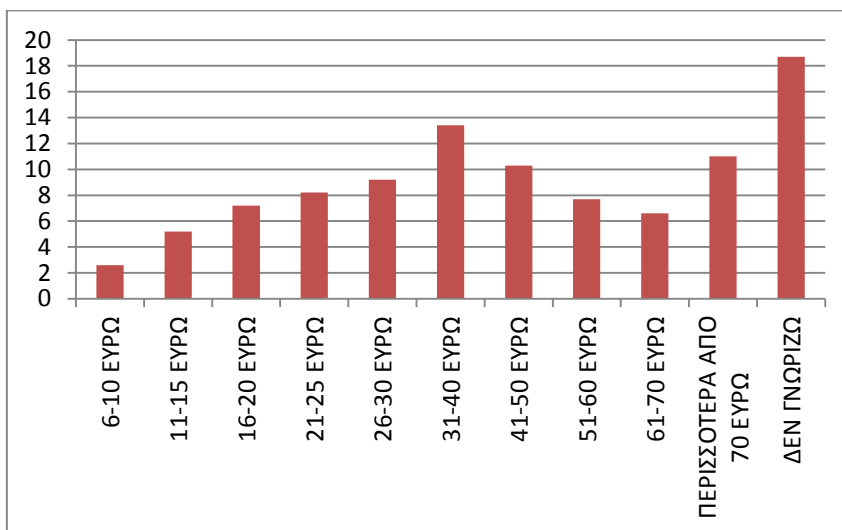
Διάγραμμα 3. Συσκευές θέρμανσης νερού

Χρήση νερού στο σπίτι

Σημαντικό ποσοστό των νοικοκυριών (48,5%) δηλώνει ότι δεν γνωρίζει πόσο καταναλώνει, ενώ γνωρίζει πόσο πληρώνει (το αντίστοιχο ποσοστό που δηλώνει άγνοια ως προς το πόσο πληρώνει ανέρχεται μόλις στο 18,7%). Το στοιχείο αυτό αναδεικνύει την προβληματική σχέση που έχουμε ως πολίτες με τον τόσο σημαντικό αυτό φυσικό πόρο. **Δεν φαίνεται δηλαδή να μας απασχολεί τόσο η ποσότητα που καταναλώνουμε, εάν αυτό δεν αντιστοιχεί σε χρηματικό αντίτιμο, που μόνο εάν είναι υψηλό θα μας προβληματίσει.**

Διάγραμμα 4. Κατανάλωση νερού σε κυβικά

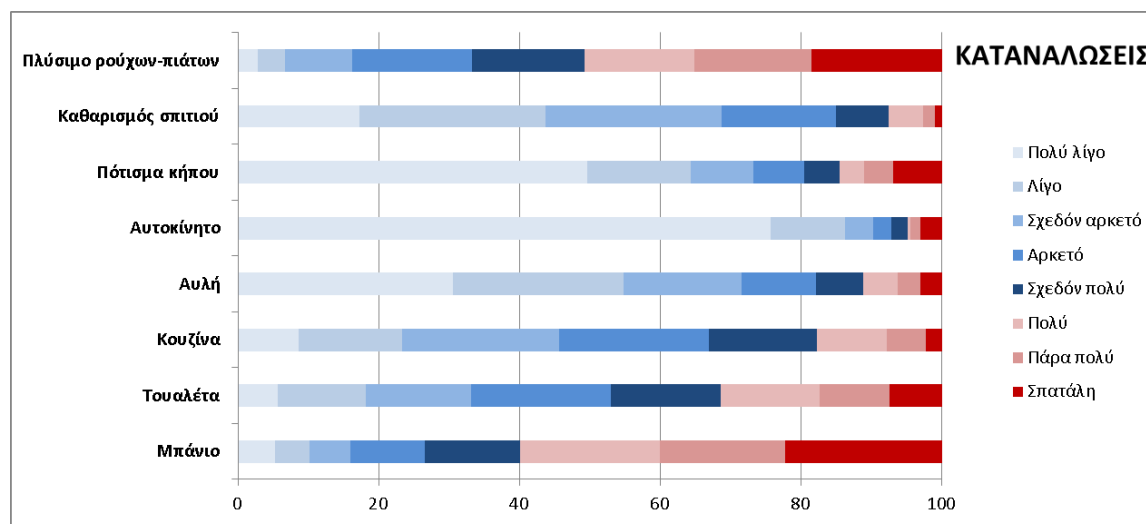

Διάγραμμα 5. Ποσό πληρωμής σε ευρώ

Σε σχέση με το σε ποιες χρήσεις στο σπίτι καταναλώνουμε περισσότερο νερό, βάσει της αξιολόγησης που έκαναν οι ίδιοι οι συμμετέχοντες, σε ποσοστό 33,5% θεωρούν ότι σπαταλούν νερό στο μπάνιο και 28,9% στο πλύσιμο ρούχων και πιάτων. Εντούτοις, είναι αποδεδειγμένο ότι στην τουαλέτα (καζανάκι, νιπτήρας αντιπροσωπεύουν το 40% περίπου της κατανάλωσης στο σπίτι) έχουμε τη μεγαλύτερη κατανάλωση και σπατάλη.

Από τις απαντήσεις προκύπτει ότι δεν γίνεται μεγάλη σπάταλη στο πλύσιμο του αυτοκινήτου και εξωτερικών χώρων (πλύσιμο πεζοδρομίων/αυλών/μπαλκονιών με λάστιχο) και το πότισμα (λάθος επιλογή φυτών μη προσαρμοσμένων στο περιβάλλον, χρόνος ποτίσματος, επιλογή μεθόδου ποτίσματος). Όμως στην ερώτηση του πώς πλένετε το μπαλκόνι/την αυλή σας, οι συμμετέχοντες απάντησαν σε ποσοστό 61% ότι χρησιμοποιούν λάστιχο και αντιστοίχως, στην επιλογή φυτών μόνο ένα ποσοστό της τάξης του 32% δηλώνει ότι επιλέγει τα φυτά με βάση τις ανάγκες τους σε νερό, που βέβαια σε οδηγούν σε συμπεράσματα μεγάλης σπατάλης στην κατανάλωση για αυτές τις χρήσεις. Ενώ σε αντίστοιχη ερώτηση για το αν επιλέγουν το ντους ή το μπάνιο με γεμάτη μπανιέρα επέλεξαν το πρώτο σε ποσοστό 98,8%.

Αντιστοίχως στην ερώτηση που αφορούσε το κατά πόσο η προσωπικής μας συμπεριφορά επηρεάζει την κατάσταση του πόρου στην περιοχή, σε ποσοστό 51% αξιολογείται ότι έχει μικρή επίδραση (ενώ 40,6% ότι έχει μεγάλη). Η γεωργία και η βιομηχανία (με ποσοστά 54,2% και 57,9%) αξιολογούνται ως οι δραστηριότητες που έχουν σημαντικές επιπτώσεις. Και ως προς τη γεωργία ισχύει, δεδομένου ότι πάνω από το 80% της κατανάλωσης νερού στην Ελλάδα απορροφάται από τον αγροτικό τομέα, ως προς τη βιομηχανία όμως η πραγματικότητα είναι τελείως διαφορετική, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύει μόλις το 3-5%.

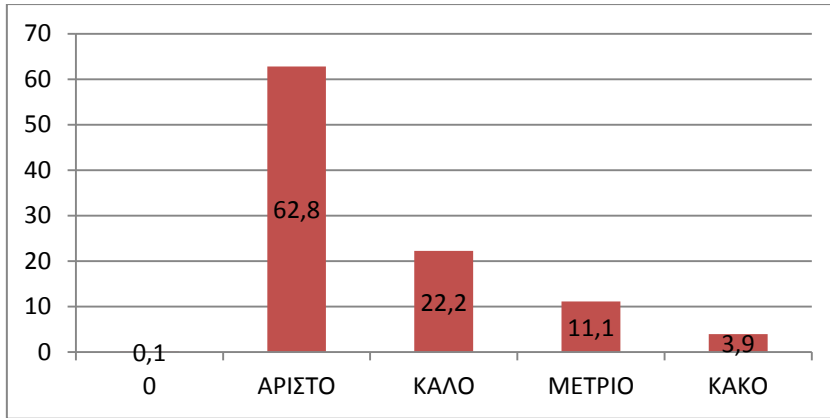

Διάγραμμα 6. Αξιολόγηση κατανάλωσης στην οικία (εσωτερικοί & εξωτερικοί χώροι)

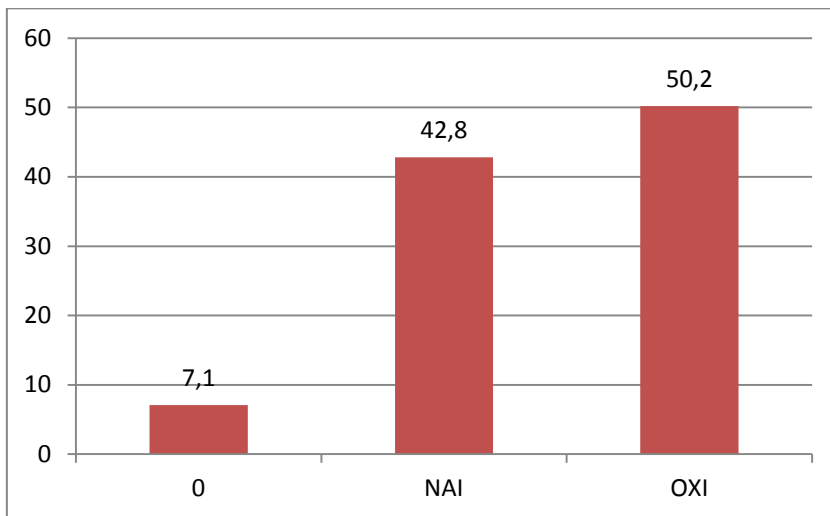
Ατομική Συμπεριφορά

Σε ποσοστό 85% οι συμμετέχοντες στην έρευνα θεωρούν ότι είναι άριστης ή καλής ποιότητας, αλλά μόλις το 50,2% πίνει το νερό της βρύσης. Εντούτοις, θα πρέπει να σημειώσουμε την παραδοξότητα του γεγονότος ότι ενώ θεωρούν το νερό άριστο/καλό δεν το χρησιμοποιούν για πόση και μαγείρεμα. Η κατανάλωση εμφιαλωμένου νερού περιορίζεται στο 11,5% των συμμετεχόντων. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι ένα σημαντικό ποσοστό των συμμετεχόντων (44,3%) δεν δήλωσε τι νερό χρησιμοποιεί για πόση και μαγείρεμα.

Όπως προκύπτει από την ανάλυση η ποιότητα του νερού σχετίζεται άμεσα με τη χρήση φίλτρου, παρ' όλο που μόλις το 24,1% το χρησιμοποιεί. Αντίστοιχη σύνδεση υπάρχει και μεταξύ της άποψης για την ποιότητα νερού και της κατανάλωσης εμφιαλωμένου. Η μεταφορά νερού από πηγές δεν μπορεί να αξιολογηθεί, λόγω του μικρού δείγματος που απάντησε θετικά. Και εδώ αντίστοιχα παίζει ρόλο το γεγονός ότι η έρευνα διενεργήθηκε σε μεγάλα αστικά κέντρα όπου η πρόσβαση σε πηγές για την κάλυψη των καθημερινών αναγκών είναι περιορισμένη έως αδύνατη (ειδικά αν μιλάμε για τα δυο μεγάλα αστικά κέντρα).

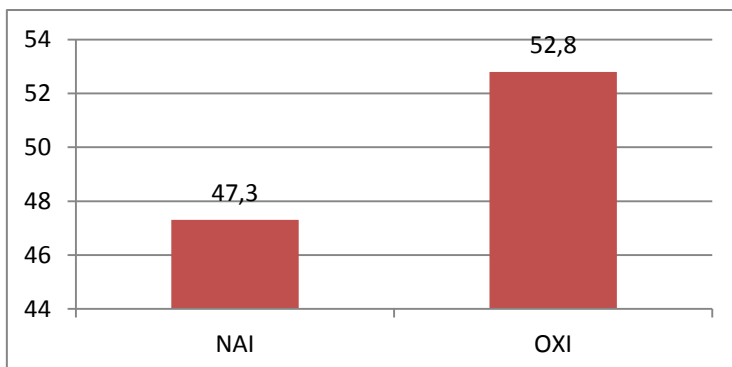

Διάγραμμα 7. Αξιολόγηση της ποιότητας του νερού της περιοχής τους

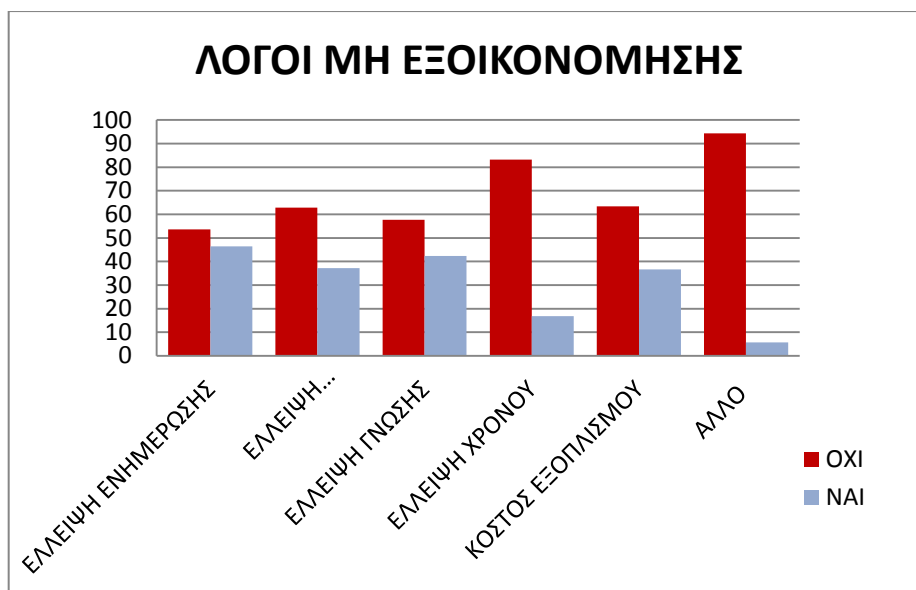

Διάγραμμα 8. Χρήση του νερού της βρύσης για πόση/μαγείρεμα

Το 52,8% των συμμετεχόντων δηλώνει ότι δεν εφαρμόζει μέτρα εξοικονόμησης νερού. Στις κυριότερες αιτίες που αποτρέπουν από την εφαρμογή μέτρων εξοικονόμησης νερού η **έλλειψη οικονομικών κινήτρων** και το **κόστος εξοπλισμού** αναφέρονται σε ποσοστά 37,2 και 36,6% αντίστοιχα. Αξιοσημείωτο μεγάλο είναι το έλλειμμα **ενημέρωσης** από τους αρμόδιους φορείς με ποσοστό 46,4%.

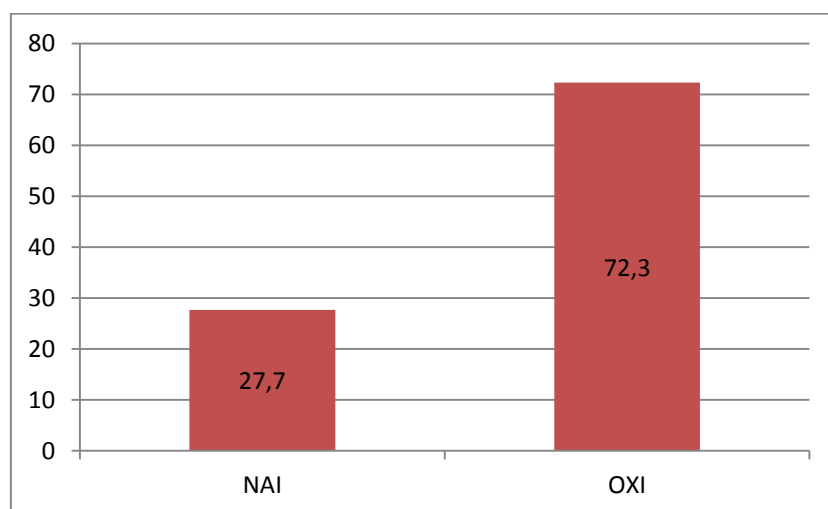
Διάγραμμα 9. Εφαρμογή μέτρων εξοικονόμησης στην οικία

Διάγραμμα 10. Αιτίες αποτροπής εφαρμογής μέσων εξοικονόμησης στην οικία

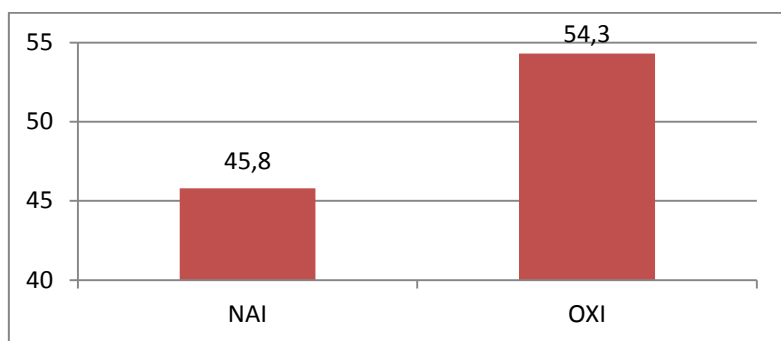
Ενημέρωση

Το 72% των συμμετεχόντων θεωρούν ότι δεν είναι επαρκώς ενημερωμένοι. Το γεγονός αυτό είναι χαρακτηριστικό του κενού ενημέρωσης που υπάρχει στην κοινωνία (παρόλο που οι διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με την διαχείριση των υδατικών πόρων τα τελευταία χρόνια είναι πάρα πολλές), αφού οι συμμετέχοντες στην έρευνα μπήκαν στη διαδικασία και αφιέρωσαν χρόνο και να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο. **Παρότι λοιπόν φαίνεται πως είναι ευαισθητοποιημένοι σε σχέση με τα ζητήματα διαχείρισης και την αναγκαιότητα συμμετοχής** (συμπλήρωση ερωτηματολογίου), **οι ίδιοι αξιολογούν ως ανεπαρκή την ενημέρωσή τους.** Άρα προκύπτει ακόμα πιο emphaticά η ανάγκη ουσιαστικής και σε βάθος ενημέρωσης του ευρέως κοινού σε ζητήματα που αφορούν το νερό.

Διάγραμμα 11. Επάρκεια ενημέρωσης συμμετεχόντων

Σημαντικό στοιχείο που προκύπτει επίσης από την έρευνα είναι ότι το 54,3% των συμμετεχόντων δεν γνωρίζει από πού προέρχεται το νερό που χρησιμοποιεί. Σε συνδυασμό και με προηγούμενη ερώτηση που αφορούσε στην ποσότητα κατανάλωσης νερού, αναδεικνύεται και πάλι η προβληματική σχέση που έχουμε ως κοινωνία, και ιδιαίτερα στα αστικά κέντρα, με τον απαραίτητο για την επιβίωσή μας φυσικό πόρο. Μάς αρκεί και απαιτούμε να τρέχει από τη βρύση μας, αλλά δεν επιδιώκουμε να μάθουμε από πού προέρχεται και τι συνέπειες μπορεί να έχει η δική μας συμπεριφορά στο περιβάλλον και σε άλλες κοινωνίες.

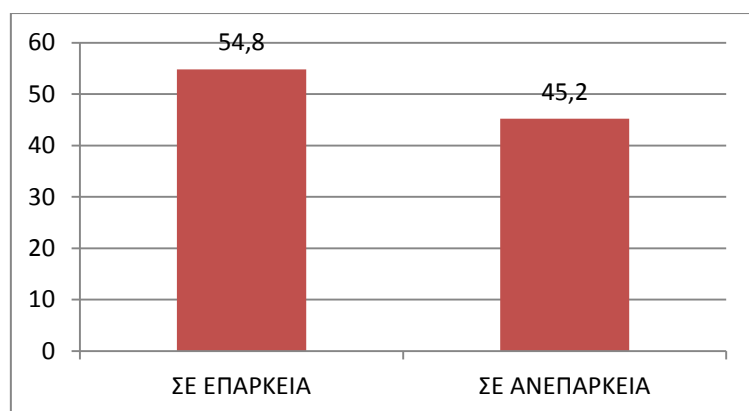

Διάγραμμα 12. Γνώση για την προέλευση του νερού που τρέχει από τη βρύση τους

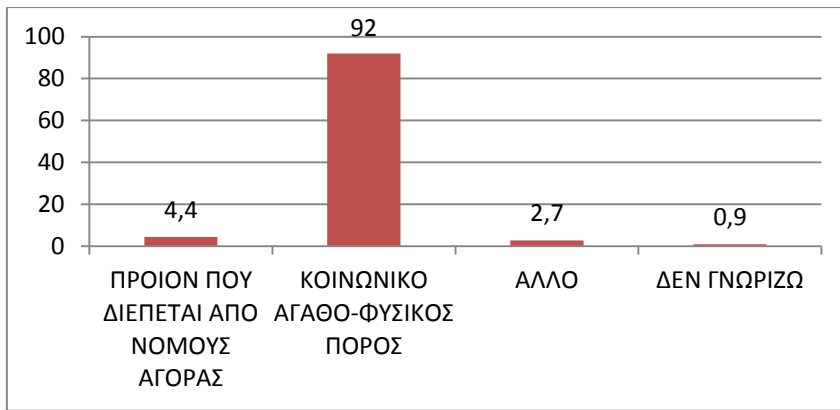
Γενικές ερωτήσεις

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το εύρημα ότι οι συμμετέχοντες σε ποσοστό 54,8% θεωρούν ότι το νερό είναι φυσικός πόρος σε επάρκεια. Παρ' όλο που το ποσοστό εκείνων που δεν γνωρίζουν από πού προέρχεται το νερό είναι αντίστοιχου μεγέθους, εντούτοις θεωρούν ότι στην περιοχή τους είναι σε επάρκεια. Όπως σχολιάσαμε και παραπάνω, οι απαντήσεις αυτές αναδεικνύουν την άγνοια και την έλλειψη ενδιαφέροντος εκ μέρους μας.

Παρ' όλα τα παραπάνω ευρήματα, το 92% των συμμετεχόντων πιστεύει ότι το νερό είναι δημόσιο, κοινωνικό αγαθό.

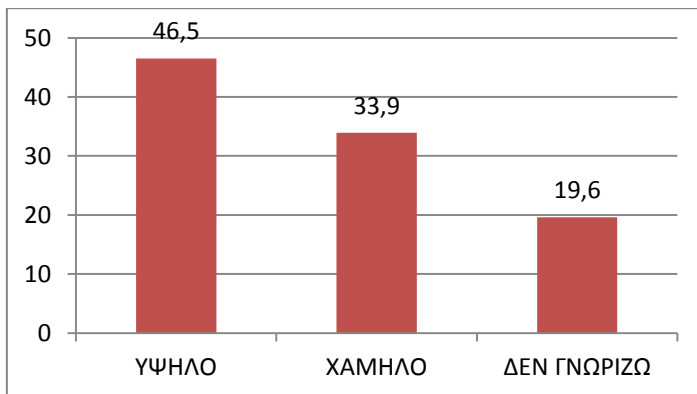

Διάγραμμα 13. Επάρκεια ή ανεπάρκεια νερού στην περιοχή τους

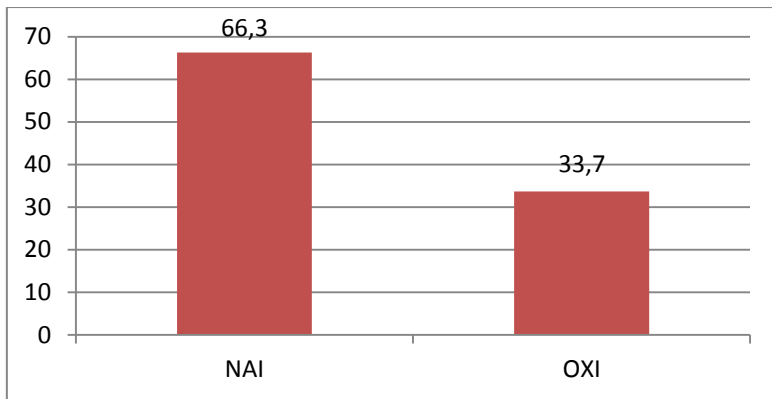

Διάγραμμα 14. Το νερό ως αγαθό

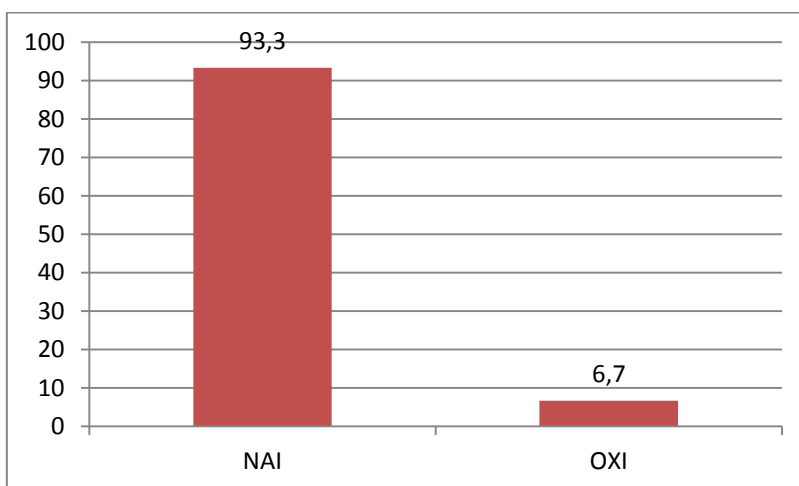
Ένα σημαντικό ποσοστό της τάξης του 46,5% θεωρεί ότι είναι υψηλό το ποσό που πληρώνει και μόλις το 33,9% ότι είναι χαμηλό. Εντούτοις, **οι συμμετέχοντες σε ποσοστό 66,3% θα αποδέχονταν να υπάρξει μικρή αναλογική επιβάρυνση στο λογαριασμό ύδρευσης/αποχέτευσης, ούτως ώστε τα χρήματα που θα προκύψουν να διοχετευθούν σε δαπάνες για την αποκατάσταση δικτύων και διαρροών, την ανακύκλωση-επαναχρησιμοποίηση, κ.τ.λ.**, εύρημα που έχει ιδιαίτερη σημασία στη σημερινή περίοδο οικονομικής κρίσης. Επίσης, σε ποσοστό **93,3% δηλώνει ότι συμφωνεί με την κλιμακωτή τιμολόγηση του νερού**. Και αυτό το εύρημα θεωρείται σημαντικό, δεδομένου ότι η κλιμακωτή τιμολόγηση είναι μια από τις μεθόδους αποτροπής της σπατάλης, χωρίς βέβαια να επαρκεί από μόνη της για την ορθολογική χρήση του νερού.

Διάγραμμα 15. Τιμολόγηση νερού

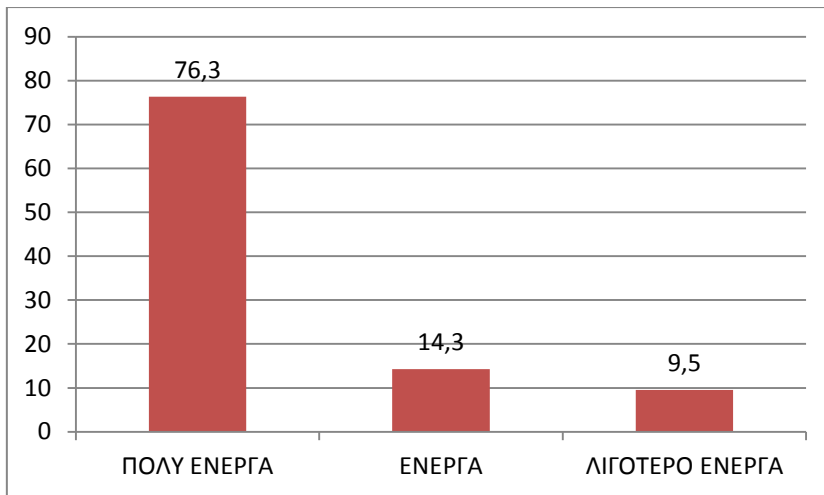
Διάγραμμα 16. Αποδοχή/μη αποδοχή χρηματικής επιβάρυνσης για την αποκατάσταση δικτύων και διαρροών, την ανακύκλωση-επαναχρησιμοποίηση, κτλ

Διάγραμμα 17. Αποδοχή κλιμακωτής χρέωσης του νερού

Τέλος επιθυμούν να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για ζητήματα που αφορούν τη διαχείριση των υδάτων ενεργά και πολύ ενεργά κατά 90,5% (παρόλο που πολλές φορές η επιθυμία από την πραγματική συμμετοχή έχουν συχνά μεγάλη διαφορά). Και αυτό το εύρημα εκτιμούμε ότι είναι πολύ σημαντικό, δεδομένου ότι η ορθή διαχείριση του νερού είναι ζήτημα που μας αφορά όλους. Η τοπική αυτοδιοίκηση επιβάλλεται να ανοίξει τη συζήτηση και, αφού ενημερώσει σωστά και σε βάθος τους πολίτες να του καλέσει μέσα από ανοικτές διαδικασίες να συνδιαμορφώσουν τις πολιτικές διαχείρισης τους νερού στην κάθε περιοχή, καθιστώντας τους με αυτόν τρόπο συμμετέχους.

Διάγραμμα 18. Επιθυμία συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων